

BULGARA ESPERANTISTO

Organo de la Bulgara Esperantista Asocio ☉ Органъ на Българския Есперантски Съюзъ

Aperas monate. — Jara abonpago: Bulgario 30 lv., por aliaj landoj 1.50 sv. fr. aŭ egalvaloro. — Aparta numero kostas 3 lv.

Четири месеца следъ конгреса

Отъ извънредния конгресъ презъ май 1927 до Пловдивския конгресъ, и отъ последния до сега, нашата организация е поставена на изпитание: ще намъри ли сили у себе си, за да превъзмогне кризата, да се закрепи и тръгне напредъ, или ще продължи да запада и ще изчезне.

Съ тревога съзнателнитъ есперантисти отъ села и градове очакватъ днесъ думата на Централния Комитетъ: можаме ли да стабилизираме положението? де сме? — Всѣки отъ тѣхъ изпълни дълга си — но дали и другитъ сж сторили сжщото, или усилията на отдѣлни единици сж останали изолирани и безплодни?

Тая тревожна мисль се изразява въ многото писма, които идватъ до Централния Комитетъ или до отдѣлни негови членове отъ разни мѣста на страната. Тя се долава и въ всѣки разговоръ за движението, между съидейници, които сж загрижени за сждбата на организацията.

Следъ декларацията, която Централниятъ Комитетъ даде въ началото на тая съюзна година, ние днесъ дължимъ отговоръ на тия въпроси.

Пълно стабилизиране на Съюза още не е постигнато. Дълговетъ не сж изплатени, обаче сж значително намалени. Централното ржководство все още трѣбва да раздвоява вниманието и усилията си въ две посоки: ликвидиране съ старото и работа за нови придобивки. Въ всѣки случай, има изгледи да изживѣемъ напълно тежкия периодъ, и за идната съюзна година да насочимъ всичкитъ си усилия къмъ широка плодотворна дейность.

Въпрѣки западането на организацията, самото движение безспирно върви напредъ. Всѣки день се явяватъ нови есперантски центрове въ страната. Ако при такова бързо разпространение на Есперанто и при тоя интересъ къмъ него у разни срѣди, организацията бѣше здрава и можеше да оползотвори всички налични сили за една планирана и целесъобразна дейность, резултатитъ въ скоро време биха били далечъ по-голѣми.

Ето, къмъ това трѣбва да се стремимъ. Задачата е ясна, нека безъ много умуване всѣки насочи усилията си за постигането ѝ.

Движението днесъ се импулсира повече отъ младитъ, новитъ есперантисти. Старитъ, изморени може би, не взиматъ твърде активно участие въ общата дейность и не проявяватъ голѣмъ интересъ

Kvar monatojn post la kongreso.

Depost la eksterordinara kongreso dum majo 1927 ĝis la kongreso en Plovdiv, kaj depost la lasta ĝis nun, nia organizaĵo travivas provon: ĉu ĝi trovos en si fortojn, por venki la krizon, firmiĝi kaj ekmarŝi antaŭen, aŭ ĝi daŭrigos dekadenci kaj malaperos.

Kun maltrankvileco la konsciaj esperantistoj el urboj kaj vilaĝoj atendas hodiaŭ la parolon de la Centra Komitato: ĉu ni sukcesis stabiligi la staton de l'Asocio? kie ni estas? — Ĉiu el ili plenumis sian devon — sed ĉu ankaŭ la ceteraj faris la samon, aŭ la penoj de apartaj individuoj restis izolitaj kaj senfruktaj?

Tiu ĉi maltrankviliga penso estas esprimita en la amaso da leteroj, kiuj venas al la Centra Komitato aŭ aparte al ĝiaj membroj el diversaj lokoj de nia lando. Ĝi estas perceptebla ankaŭ en ĉiu interparolo pri la movado, inter samideanoj, kiuj ne estas indiferentaj pri la sorto de la organizaĵo.

Post la deklaro, kiun la Centra Komitato faris en la komenco de la nuna asocia jaro, ni hodiaŭ ŝuldas respondon al tiuj demandoj.

Plena stabiliĝo de la Asocio ne estas ankoraŭ atingita. La ŝuldoj ne estas pagitaj, tamen ili estas senteble malgrandigitaj. La centra gvidantaro ĉiam ankoraŭ devas dupartigi sian atenton kaj sian penon al du direktoj: likvidi la pasintaĵon kaj labori por novaj akiroj. En ĉiu okazo, ne mankas simptomoj, ke ni elvivos definitive la malfacilan periodon, kaj dum la venonta asocia jaro ni direktos ĉiujn fortojn al vasta fruktodona agado.

Malgraŭ la dekadenco de la organizaĵo, la movado mem senhalte marŝas antaŭen. Ĉiutage aperas novaj esperantistaj centroj en nia lando. Ĉe tia rapida disvastiĝo de Esperanto kaj ĉe tiu intereso al ĝi de multaj medioj, se la organizaĵo estus firma kaj se ĝi povus utiligi ĉiujn disponeblajn fortojn por planita kaj laŭcela agado — la rezultoj baldaŭ estus multe kaj multe pli grandaj.

Jen, tion ni devas celi. La tasko estas klara — ĉiu, sen multa rezonado, direktu siajn penojn por atingi ĝin.

La movado hodiaŭ estas impulsata pli multe de la junaj, novaj esperantistoj. La malnovaj, eble jam lacaj, ne partoprenas tre aktive en la komuna agado kaj ne montras grandan interesiĝon pri la stato de la or

към състоянието на организацията. Впрочем, това се забелязвало и въ миналото у нас: чрез издънкитъ Есперанто се разрастна и засили. От голѣмо значение е, обаче, старитъ есперантисти да не се отдалечаватъ отъ движението и организацията; отъ тѣхъ работа не искаме, обаче, когато спратъ да действуватъ активно, нека поне не се отчуждаватъ отъ младитъ. Съ по-голѣмъ ентузиазъмъ ще работятъ младитъ, когато чувствуватъ, че до тѣхъ стои опитътъ и разумътъ на това поколение, което е създадо и изнесло движението въ труднитъ начални години.

Въ организационно отношение — малко мѣстни дружества мислятъ за своитъ задължения и се стремятъ да бждатъ изправни, да плащатъ членски вноски и да снабдяватъ членовѣтъ си навреме съ карти. Още има да зрѣемъ като организация!

Това е, въ бѣгли черти, днешното положение, при което Централниятъ Комитетъ ще продължи работата си до редовния конгресъ въ Враца. — Дано до тогава всички есперантисти съзнаятъ значението на задружната организирана дейность и дадатъ своята помощ на Централния Комитетъ — тъй, ние ще постигнемъ желаното положение, да вървимъ все напредъ отъ успѣхъ къмъ успѣхъ, както сме вървѣли въ миналото.

Ат. Д. Атанасовъ.

ganizaĵo. Cetere ja, tio estis rimarkebla ankaŭ en la pasinteco ĉe ni: per novkreskantoj Esperanto diskreskis kaj fortiĝis. Grandan signifon tamen havus la fakto, se la malnovaj esperantistoj ne malproksimiĝus de la movado kaj de la organizaĵo; de ili laboron ni ne postulas, sed, kiam ili ĉesas agi aktive, ili almenaŭ ne fremdiĝu al la novaj. Kun pli granda entuziasmo la novaj laboros, kiam ili sentos, ke apud ili staras la sperto kaj la racio de tiu generacio, kiu kreis kaj portis la movadon en la malfacilaj jaroj de la komenco.

En organiza rilato — malmultaj lokaj societoj zorgas pri siaj devoj kaj celas esti regulaj, pagi kotizojn kaj havigi al siaj anoj membrokartojn. Ni ankoraŭ devos maturiĝi kiel organizaĵo!

Tio estas, rapidtrajte, la nuna stato, ĉe kiu la Centra Komitato daŭrigos sian laboron ĝis la ordinara kongreso en Vraca. — Ke ĝis tiam ĉiuj esperantistoj konsciis la valoron de la komuna organizita agado kaj ke ili donu sian helpon al la Centra Komitato — tiel, ni atingos la deziratan staton, marŝi ĉiam antaŭen de sukceso al sukceso, kiel ni marŝis en la pasinteco.

At. D. Atanasov.

Elena Toĉeva

Malgaja devo: memori pri mortinta samideano. Antaŭ ok jaroj mi devis skribi funebran noton en „Bulgara Esperantisto“ pri Nikifor Hristoskov, antaŭ kvar jaroj pri Ivan Dobrevski, hodiaŭ pri alia karmemora batalintino — Elena Toĉeva.

Maloftaj estas la samideanoj, kiuj tiel profunde kaj senrezerve ekamas nian aferon, kiel ŝi.

Mi rememoras, kiam ŝi aliris al la movado.

Ŝi, kaj unu ŝia amikino, komencis lerni la lingvon en vespera kurso dum la vintro de 1920. Ankoraŭ en la kurso ŝi montris senkomparan fervoron kaj intereson. Ŝi legis multe kaj ofte demandis pri plej subtilaj lingvaj problemoj. — En tiu tempo ŝi rakontis al mia fratino, ke eĉ vespere en la lito ŝia penso estas okupata per Esperanto: pri ĉio, kio venas en ŝian kapon, ŝi penas tuj trovi la esperantan formon.

Post la fino de la kurso ŝi fariĝis pedanta vizitantino de la kunvenoj de la sofiaj esperantistoj. Ŝi ne povis eĉ supozii, ke ŝi povus preterlasi kunvenon nevizititan. Per sia senrezerva entuziasmo ŝi infektis ĉiujn ĉirkaŭ si.

Dum februaro 1921 la Sofia Komercesta Societo invitis min fari paroladon pri la apliko de Esperanto en la komerco. La parolado okazis en la salono de la Komerca Ĉambro kaj la sofiaj esperantistoj, kompreneble, ĉeestis amase. Post la parolado nia „mi-frato“, la idisto Teodor Kanev, parolis pri Ido; tio estis kvaŝaŭ alplenigo de mia referaĵo, sed ĝi provokis viglan diskutadon inter la idisto kaj kelkaj esperantistoj.

Mi memoras, kiel batalema estis la humoro de samideanino Toĉeva post tiu disputo. Ŝi venis al mi kaj, gratulinte pri la sukceso de la referaĵo, ŝi deklaris sian pretecon labori senriproze por la triumfo de la ideo.

Kaj ŝi plenumis tion.

En tiu tempo ankoraŭ nia kancelario estis „en la poŝo de la sekretario“. Kaj la sekretario mem, tro okupita, ne estis facile trovebla. Ĝuste tiam la movado komencis kreski en multajn direktojn; komenciĝis rilatoj kun oficialaj institucioj, ni devis ofte prezenti detalajn ekspozojn. Estis necesa helpo — la organizaĵo estis malforta kaj malriĉa, por povi subteni pagatan sekretarion aŭ oficiston.

Jen tie ĉi Toĉeva donis sian valoran helpon. Ŝi tiam oficis en ia institucio. Ŝi prenadis de mi la manuskriptojn de diversaj leteroj kaj ekspozoj kaj akurate reskribadis ilin per skribmaŝino; hodiaŭ prenitaj leteroj, morgaŭ estis liverataj prete reskribitaj. Por plenumi tion senprokraste, ŝi iris matene al laboro unu horon antaŭ la oficiale fiksita komenchoro; vespere ŝi restis pli malfrue ol la ceteraj oficistoj. Kaj tiel regule ĉiutage ŝi donis du horojn da laboro por Esperanto. Per tio la afero marŝis, malgraŭ la malriĉeco de la organizaĵo.

Nur tiu, kiu gvidis movadon en tiaj cirkonstancoj, povas pritaksi inde la valoron de tiu helpo, kiun donis Elena Točeva al Esperanto en tiu periodo.

Kaj ŝi daŭrigis ĉeesti regule ĝis pedanteco la kunvenojn. Okazis foje, ke ŝiaj hejmanoj, aĉelinte biletojn por teatro, konsideris ankaŭ ŝin, sed ŝi rifuzis iri al la teatro: „kiel estas eble tio, ja hodiaŭ vespere ni havos esperantan kunvenon kaj ĉu mi povus foresti?“.

Tia estis ŝia sindoneco al Esperanto.

La sofiaj esperantistoj alte ŝatis tiun fervorecon kaj en sia jarkunveno en 1921 ili esprimis al ŝi sian dankemon per modesta donaco: unu ekzemplero de „Vivo de Zamenhof“.

Elena Točeva tradukis kaj publikigis en „Bulgara Esperantisto“ la artikolon de J. D. Applebaum pri Esperanto en la anglaj lernejoj (B. E., j. II, № 7). Ŝi faris en kunveno de sofiaj esperantistoj referaĵon pri la partopreno de virinoj en la esp. movado.

En 1921 Elena Točeva estis elektita membro de la Centra Komitato de la Bulgara Esperantista Societo (nun Asocio).

En 1922 ŝi estis reelektita. Tiel, dum du jaroj ŝi partoprenis en la supera gvido de la enlanda movado.

Certe niaj gesamideanoj el Zagreb ankaŭ rememoras „fratinon Točeva“, kiu dum la IX bulgara Esperanto-kongreso kun tiom da sindonemo akompanis ilin ĉiam kaj ĉie en la bulgara ĉefurbo.

Sed post tiu periodo de senripoza modela agado, Elena Točeva pro grava malsano en la pulmoj devis limigi sian partoprenon. Ŝi devis vivi dum longa tempo en kurorta vilaĝo. Post la kongreso en Vieno, eksciinte, ke en Sofion venis ŝia pola korespondanto, kiu faris postkongresan vojaĝon al Konstantinoplo, ŝi forlasis la vilaĝon (Bistrica, Sofia regiono), kaj en la plej sufoka somera varmego venis al Sofio, por renkonti lin.

Malfeliĉe, la malsano ne povis esti venkita. Dum la lasta jaro ŝi kuŝis enlite en Sofio. La nova generacio de la sofiaj esperantistoj ne konis ŝin, la malnovaj — kvazaŭ forgesis ŝin. Nur ŝin vizitis nia samideano Georgi Ĉavdarov, kaj tro malofte samideaninoj Radka Atanasova kaj Berta Marinova. Por ŝi estis feliĉo vidi esperantistojn kaj paroli esperante. Ŝia revo estis resaniĝi kaj fari sian unuan promenon al la esperantista kunveno.

Ve, tio ne povis realiĝi. La 2-an de decembro, j. k., la morto ŝin rabis de ni.

Kaj neniu el la sofiaj gesperantistoj povis eksii pri ŝia morto kaj akompani ŝin al la lasta ripozejo. Ŝi, kiu tiel profunde amis Esperanton kaj la esperantistojn, eniris la tombon, ne ricevinte adiaŭon de siaj gesamideanoj...

Nur mallonga nekrologa noto informis la esperantistojn pri ŝia frua morto. Certe ni ŝuldas al ŝi trege pli multe. Ŝia agado kaj ŝia nomo devas esti konataj al la novaj esperantistoj.

Tiun ŝuldon mi provis elpagi per la jena funebra rememoro.

Ada.

Inter ni.

La Centra Komitato ricevis leteron de la esp. societo „Espero“ en Sliven, kiu traktas la demandon pri la redaktado de „Bulgara Esperantisto“. La Slivenaj samideanoj ne estas tre kontentigataj de la enhavo kaj de la redaktmaniero; ili trovas, ke la pasintaj jarkolektoj de „Bulgara Esperantisto“ superas la nunan. Kaj ili ankaŭ donas siajn notojn, kia devas esti la gazeto: laŭ formato — reveni al la malnova (malpli granda, sed kun sama amplekso); laŭ lingvo — prefere en Esperanto; la artikoloj pri organizaj demandoj, en bulgara lingvo, estu lokataj en la lastaj paĝoj.

La fakto mem, ke la bulgaraj esperantistoj komencas interesiĝi pri la redaktmaniero de sia gazeto, estas tre ĝojiga. Tio signalas pli grandan maturecon, pli seriozan rigardon al la organizo. Ni dezirus, ke oni parolu pri tio, ke oni kritiku, ke oni montru la difektojn, ke oni konsilu kaj esprimu siajn preferojn. Kiam, antaŭ la kongreso en Varna (1926), la C. K. proponis la demandon pri reorganizo de la presorganoj de BEA, mi preparis artikolon pri tiu temo, sed, ĉar tiam nek „Bulgara Esperantisto“, nek la ĵurnalo „Есперанто“ povis aperigi lastan numeron, la artikolo restis nepublikigita. En ĝi interalie mi skribis:

„Ĝis nun en niaj kongresoj la demando pri la enhavo kaj redaktmaniero de la organo ne estis detale kaj speciale pridiskutata.

Tiu ĉi fakto povas havi du kaŭzojn:

aŭ la redaktado estis tiel bona, ke oni ne trovis ion plian por deziri kaj esprimi,

aŭ la demando pri la redaktmaniero ne interesis la samideanojn kaj ili estis indiferentaj pri tio.

Mi timas, ke la dua kaŭzo estas“.

En 1925 (Bulg. Esp., j. VI, № 10, pĝ. 154) la redakcio provis fari enketon inter la legantaro pri la enhavo kaj redaktmaniero de la gazeto. La enketo estis senrezulta pro manko de respondoj.

Bone estas, se nun ni enketos ĉiujn legantojn per la demando: kiuj artikoloj, legaĵoj, versaĵoj ktp., presigitaj en la lasta jarkolekto kaj en la antaŭaj de „Bulgara Esperantisto“, pleje plaĉis al ili. La redakcio povos kompreni el la respondoj, kion preferas havi la legantoj.

Kompreneble, ni ne devas forgesi, ke multaj malfavoraj kondiĉoj ne permesas al ni havi idealan organon. Ni ne havas sufiĉan kvanton da bonaj kunlaborantoj, liverantaj al la redakcio sufiĉan materialon *por elekto*; la redaktoro laboras senpage kaj amatore, li uzas la malmultajn liberajn minutojn inter siaj aliaj okupoj, por plenumi sian redaktoran taskon; foje okazas, ke pro manko de konvenaj manuskriptoj, li devas verki mem artikolojn por la diversaj fakoj de la gazeto, malgraŭ ke li en la momento povus tute ne havi la necesan humoron por verki tion aŭ tion, aŭ ke li eble ne sentas sin sufiĉe kompetenta por skribi pri *ĉiuj* temoj, kiuj devas esti traktataj.

Notante tion, ni tamen esperas, ke *iom post iom*, la nefavoraj cirkonstancoj estos venkataj kaj ni povos konstante plibonigi kaj perfektigi nian gazeton. Ni esperu, ke kreiĝos iom post iom pli multaj bonaj kunlaborantoj, de kies kunhelpo en granda grado dependas la enhavo de „Bulgara Esperantisto“.

TRA NIA LANDO

DUM LA „LABOR-SEMAJNO“

Gimnazianoj plantas arbaron.

Post la milito, en nia lando estis kreita la tiel nomata „trudova povinnost“ (labora servodevo). La deviga militservo estas neniigita per la pac-kontrakto de Neuilly. Anstataŭ ĝi estas kreita la labor-armeo: ĉiu junulo devige estas rekrutata por unu jaro; taĉmentoj de „trudovak-oj“ (laboruloj) plenumas publikan laboron (konstruo de pontoj, de fervojoj, ekspluatado de ŝtataj arbarbienoĵ ktp.). — Krome, ĉiu civi-

tano dum 10 tagoj de ĉiu jaro devige laboras por la rebonigo de ŝoseoj, stratoj ktp. — En la lernejoj oni enkondukis la saman principon, stariginte la „labor-semajnojn“.

Nia fotografiaĵo prezentas la laboron de la gimnazianoj el la urbo Stanimaka, kiuj plantas arbaron sur la altaĵo „Sveti Ilija“ proksime de la sama urbo.

Parolante pri tio, ni ne povas deteni nin noti unu fakton de malekonomia uzo de la fortoj — materialaj kaj intelektaj — de la bulgaraj esperantistoj. Dum ni baraktas kun la cirkonstancoj, por subteni nian gazeton, aliaj samideanoj same baraktas por subteni alian esperantan gazeton: „Есперантска младежь“ (Esperanta junularo). Pro kio tiu divido de la fortoj? — La organo de GEL sukcesas malfacile en kelkaj monatoj aperigi iun numeron. Hazarde mi vidis en la presejo, kie estas presata „Bulgara Esperantisto“, la lastan numeron de „Есперантска младежь“; oni klarigis al mi, ke la numero estas presita antaŭ multa tempo (pli ol monato!), sed la eldonantoj ne povis trovi *ducent* levojn, por preni ĝin el la presejo . . . .

Doloron kaŭzis al mi tiu fakto. Ja, unu *esperanta* gazeto restas en presejo pro nepovo pagi! Malgraŭ,

ke mi ne aprobas la dividon de la fortoj kaj la kreadon de superflujaj (por la nuna periodo) esperanto-gazetoj, mi deziris helpi, ke la honoro de unu esperanta gazeto estu savata. La saman tagon, kiam okazis tio, la sofiaj esperantistoj havis kunvenon. Mi sciigis la fakton al ili kaj, post mia invito, ili tuj kolektis la necesajn 200 levojn, por helpi la eldonantojn preni la gazetnumeron el la presejo.

Ili ne venis por serĉi la sumon kaj ankoraŭ kelkan tempon la numero restis en la presejo. Post iom da tagoj oni sciigis al mi el la presejo, ke la redaktoroj pagis kaj prenis la gazeton.

Vere bedaŭrinda fakto. Kaj tio okazas en la tempo, kiam ni plendas pro manko de bonaj kunlaborantoj! — Ĉu la afero ne meritas esti pripensata de la redaktantoj de „Esperanta Junularo“?

Ada.

En Pirin-monto.

Legenda monto, kaŝejo de batalantoj por la libereco de la macedonanoj, prikantata en la popolaj kantoj ne malpli ol la maljuna Balkano estas Pirin-monto, situata en la nordorienta parto de Macedonio. Jen kiel priskribas ĝin Ivan Vazov en sia malgranda rakonteto „En Pirin“¹⁾:

„Bela estas nia Pirin-monto.

Kiaj altaj suproj, kovritaj dum la tuta jaro per neĝo, kiaj verdaj valoj, kiaj timigaj pinarbaroj, kiaj ĉarmaj belajoj!

Somere sur tiuj larĝaj paŝtejoj rampas bruna ŝafaroj, muĝas dikaj bovinoj, blekas brilharaj ĉevaloj,

Laŭ la rivero Damjanica en Pirin.

lasitaj liberaj, kaj paŝtista kavalo²⁾ fajfas ie, sonigas valojn kaj arbarojn kaj gajigas la tutan monton . . .

Kaj klaraj, malvarmaj riveretoj ĝoje saltas de la krutaj ŝtonegoj, tordiĝas tra la bonodoraj valoj, kaj dolĉe, dolĉe bruetas, kvazaŭ ili kantus ion . . . Se vi supreniros tien, sur la neĝan supron, kie ĝi eniĝas en

la ĉielon, vi vidos malproksime aliajn valojn kaj montojn, kaj Struman³⁾, kaj Vardaron⁴⁾, kaj belajn vidaĵojn de Macedonio, kaj sude la suprojn de Sveta Gora⁵⁾, malantaŭ ili — la Blankan maron⁶⁾, kaj se vi ekrigardos supren — vi vidos Dion! . . .

¹⁾ Bulgaraj Rakontoj de Iv. Vazov, trad. At. D. Atanasov, Esperanta Biblioteko Internacia, № 13 — III eldono; Berlin, 1923 (Esperanto Verlag Ellersiek & Borel).

²⁾ K a v a l o — bulgara nacia blovinstrumento (ŝalmo),

^{3,4)} Struma kaj Vardar estas riveroj, fluantaj tra Macedonio.

⁵⁾ Malgranda duoninsulo, parto de la Halkidona duoninsulo.

⁶⁾ La Egea maro estas nomata de la bulgaroj „Blanka maro“.

La kresko de la ĉefurbo Sofia.

En 1881 Sofia havis 20,501 loĝantojn.

„ 1888	„	30,428	„
„ 1893	„	46,593	„
„ 1900	„	67,789	„
„ 1905	„	82,621	„
„ 1910	„	102,812	„
„ 1917	„	138,629	„
„ 1918	„	140,021	„
„ 1919	„	145,820	„
„ 1927	„	215,000	„

La kresko de Bulgario

En 1881 la areo de Bulgario estis 97.985 km²; en 1886 — 96.345 (tiam Turkio reprenis parton de la Rodop-a montaro); en 1914 (post la Bukureŝta pakontrakto) 111.836; nun 103.146 km².

La loĝantaro de la lando kreskis tiel:

1881	. . . . .	2,852,600	loĝantoj
1886	. . . . .	3,087,500	„
1901	. . . . .	3,744,283	„
1906	. . . . .	4,035,575	„
1911	. . . . .	4,337,513	„
1914	. . . . .	4,828,300	„
1921	. . . . .	4,846,971	„
1927	. . . . .	5,540,100	„

Familia ĝojo

Mi marŝas en la frosto fruë
sur la grincanta neĝ' de l'strato
kaj en la bruo de l'movado
ridetas mi, pasante plue.

Ĉe la elektra lum', je l'oka horo
vetkuras mi kun la Sofia tramo,
kun kilogram' da nigra pano
sub brako kaj kun gaja koro.

Eniras mi la ĉambrojn ĉarmajn,
en kiu min renkontas fine
kun ĝoja kri' la amikino
kaj min alblovas forna varmo.

Kaj tiam mi en la amata,
en la malriĉa hejmo staras,
kaj sentas mi du brakojn karajn,
aŭskultas nur: Bonvenon, kamarado!

Sofia, tri monatojn post
la edziĝo.

As. Grigorov.

Около неутралността на Есперанто.

Следпразничният в. „Последна поща“ в броя си отъ 27. XII. 1927, подъ крещящото заглавие „Есперантският курсове и комунистичкият. Разкригията въ Сливенъ, Ямболъ, Русе, Казанлъкъ и другаде“, помѣства следното съобщение:

„Есперантизмътъ въ България си пробива пжтъ все повече и повече. Българската младежъ се отдава съ любовъ на изучаването на новия международенъ езикъ. Нѣма по-голямъ градъ въ страната, гдето да не е основано есперантско дружество. Есперантскиятъ дружества се посещаватъ предимно отъ младежи, пригодна срѣда за разни пропаганди.

Събранитѣ отъ полицията данни говорятъ, че мнозина бивши комунисти сж свили тукъ гнѣздо и вършатъ пропагандата си подъ закрилата на „просвѣтни цели“. Училищата, които даватъ жертвитѣ на пакостната политическа пропаганда, сж длѣжни да бдятъ“.

Централниятъ Комитетъ даде въ вестницитѣ следното опровержение:

„По поводъ бележката на в. „Последна Поща“ отъ 27 т. м., че чрезъ есперантскиятъ курсове се вършела комунистическа пропаганда, Българскиятъ Есперантски Сюзъ заявява, че както есперантското движение, тѣй и организацията на българскиятъ есперантисти, която сжществува повече отъ 20 години, и нейнитѣ поддѣления, сж чужди на всѣкакви политически идеи. Есперанто се учи и употребява както у насъ, тѣй и въ другитѣ страни, отъ лица отъ всички възрасти, обществени положения, съсловия, професии; между есперантистички има хора съ всѣкакви политически и религиозни убеждения, обаче никой отъ тѣхъ не може и не се опитва да свърже своитѣ идеи съ есперантизма, който е ясно опредѣлена и за всички явна идея“.

Като подчертаваме още веднажъ изтъкнатото въ нашето опровержение, ние не можемъ да не изкажемъ своето съжаление, че българската журналистика все още е тѣй слабо осведомена за нашето дѣло и тѣй леко се отнася къмъ честта и доброто име на едно културно-просвѣтно движение. Есперантската действителностъ не е скрита за за никого — всѣкой може да влѣзе въ движението, да посети събранията и курсоветѣ на есперантистички, да провѣри самъ сжщността на нашата дейностъ.

Като допускаме, обаче, че отдѣлни единици между есперантистички могатъ да свържатъ въ нѣкои случаи своята дейностъ като есперантисти и членове на Сюзъ съ свои лични политически разбирания и тежнениа, и като имаме предъ видъ, че при днешната зрѣлостъ на нашето общество обикновено се отождествяватъ отдѣлнитѣ единици съ общото и всички частни деяния се приписватъ на цѣлото движение, ние се ползуваме отъ случая да обърнемъ вниманието и на всички есперантисти върху това, че въ своята дейностъ, когато излизатъ предъ обществото като членове на организацията или представители на българското есперантско движение, тѣ трѣбва да съблюдаютъ декларираната въ Булонь презъ 1905 г. неутралностъ на есперантизма спрямо всѣкакви политически и религиозни идеи.

Всѣки отъ насъ може да си има своитѣ политически убеждения и разбирания, обаче тѣхъ той ще прояви като гражданинъ въ политическия животъ на страната. А когато влѣзе въ Сюзъ, той не може да свързва дейността си въ него съ политическата си принадлежностъ, каквато и да бжде тя. Който иска да свързва тия две нѣща, той, съгласно устава, нѣма мѣсто въ нашата организация и би следвало да търси хора съ неговитѣ разбирания, за да се обособи съ тѣхъ въ специална организация, която би възприела по-други принципи отъ декларираната неутралностъ.

Езикови бележки

III.

„Diru min unu vorton“.

Въ това изречение сж употребени две допълнения въ винителенъ падежъ: „min“ и „unu vorton“. Самото натрупване на такива допълнения, които сж различни по естество, едно до друго, не е хубаво. Въ случая второто допълнение „unu vorton“ си е на мѣсто. Първото обаче не е правилно. „Кажми една дума“ — кому да кажешъ? — на мене, ми. — Щомъ това допълнение е отговоръ на въпроса кому, то трѣбва да бжде въ дателенъ падежъ: *al mi* (въ български езикъ то е *непрѣко* допълнение), а не въ винителенъ падежъ (който е *прѣко* допълнение). „Min“ отговаря на въпросъ *кого*; то значи *ме* (менѣ ме), а не *ми* (менѣ ми). Както на български не казваме „кажи *ме* една дума“, сжщо и на есперанто не трѣбва да кажемъ „Diru *min* unu vorton“, а „Diru *al mi* unu vorton“.

Следъ тия обяснения всѣки ще може да прецени, дали сж правилни сжщо и изразитѣ: „Sendu min la gazeton“, „Parolu min Esperanton“ и пр.

Това смѣсване на дателенъ съ винителенъ падежъ, което се среща не рѣдко, не е съсемъ случайно. То се длѣжи отчасти на туй, че въ основата си по значение дателниятъ и винителниятъ падежи не сж твърде далечни единъ отъ другъ; и двата изразяватъ *насочване* на едно действие къмъ нѣщо. Има глаголи, при които е трудно да се опредѣли, кое е по-логично да се употреби: дателенъ или винителенъ падежъ. Следъ такива глаголи въ едни езици следва винителенъ падежъ, въ други — дателенъ. Напримѣръ глаголътъ „благодаря“: въ български следъ него следва *дателенъ*

падежъ (кому благодаря), а въ другитѣ езици — винителенъ (особено ясно е това въ немски езикъ, дето винителниятъ падежъ ярко се откроява съ характерната си форма: *ich danke dich*). Кое би било правилно въ случая? — Ако всѣки се води само по усѣта, създаденъ отъ матерния му езикъ, българинътъ би казалъ, че на Есперанто трѣбва да се каже „*mi dankas al vi*“, а немецътъ ще твърди, че е правилно „*mi dankas vin*“.

За такива случаи Есперанто не се вковава въ едно строго ограничение, а оставя свобода на изборъ, защото отъ една страна мисълта и при двата начина на изказване си остава ясна, а отъ друга страна не може да се докаже, че единиятъ е пологиченъ отъ другия. Тѣй че на Есперанто въ случая еднакво може да се употрѣби: „*mi dankas al vi*“ и „*mi dankas vin*“.

Глаголитѣ „уча“ и „преподавамъ“ на български въ нѣкои случаи значатъ едно и сѣщо нѣщо: *instrui*. Единиятъ („уча“) иска винителенъ падежъ, за да се посочи *лицето*, което приема учението (и тогава предметътъ на учението се изразява чрезъ непрѣко допълнение — съ предлогъ): азъ уча *нѣкого* (кого) на нѣщо. Другиятъ глаголъ („преподавамъ“) иска *непрѣко допълнение*, за да се посочи *лицето*, което се учи (а винителенъ падежъ, за да се посочи предметътъ на учението): азъ преподавамъ *нѣкому* нѣщо.

Кого уча на Есперанто?

Кому преподавамъ Есперанто?

И въ такъвъ случай на Есперанто следъ глагола „*instrui*“, за да опредѣлимъ *лицето*, което се учи, можемъ да употрѣбимъ или винителенъ, или

дателенъ падежъ; значи, еднакво може да се каже: „*Mi instruas vin*“ и „*Mi instruas al vi*“.

Сега остава да видимъ, какъ ще изразимъ и второто допълнение, за да посочимъ предмета на ученето. Ако кажемъ „*mi instruas vin*“, ще допълнимъ „*pri Esperanto*“ (*mi instruas vin pri Esperanto*); ако кажемъ „*mi instruas al vi*“, ще допълнимъ „*Esperanton*“ (*mi instruas al vi Esperanton*).

Обаче не може да се каже и „*mi instruas vin Esperanton*“.

Общо взето, натрупванията на две различни допълнения въ винителенъ падежъ не е хубаво и дразни езиковия усѣтъ; то трѣбва да се избѣгва, и това става инстинктивно, като второто допълнение се изразява съ непрѣкъ падежъ (чрезъ предлогъ). Като се разбере това, ще стане ясно, защо избѣгваме израза: „*Mi vidigas vin la libron*“ (*mi igas vin vidi la libron*) и предпочитаме „*mi vidigas al vi la libron*“.

Тѣй че, практически изразено, ще трѣбва да се спазва следното правило: да се избѣгва натрупването на две различни допълнения едно следъ друго въ винителенъ падежъ; когато не може да има такова натрупване, можемъ да употрѣбимъ еднакво винителенъ или дателенъ падежъ следъ глагола:

Permesu min. — Permesu al mi.

Сѣщо тѣй може да се каже:

„*Pagu min por la farita laboro*“; „*Pagu al mi por la farita laboro*“; „*Pagu al mi la monon*“.

Ada.

РАВНОСМѢТКА

за приходо-разхода на Съюза отъ 1. VIII. 1927 г. до 1. I. 1928.

Наличностъ на 1. VIII. 1927 г. . . . . 7528 лева.

Приходи:

Отъ чл. вноски	2934	лв.
Отъ продажба на стоки	5783.95	„
Отъ абон. на „Bulg. Esperantisto“	13858.35	„
За зелената седмица	3162	„
За К. Р.	646	„
Събрани отъ дебитори	5700.—	„
Непредвидени	11203.—	„

Всичко . . . . . 43287.30 лв.

А съ наличността отъ мин. год. . . . . 7528.— лв.

Всичко . . . . . 50815.30 лв.

Разходи:

За „Bulgara Esperantisto“	10935.80	лв.
За зелената седмица	3183.—	„
Изплатено на кредитори	16688.35	„
Непредвидени . . . . . !	500.—	„
Наемъ канцелария	1700.—	„
Канцеларски разноски	2206.—	„
Заплати	5800.—	„

Всичко . . . . . 41013.15 лв.

Наличностъ къмъ 1 Януарий 1928 год. . . . . : . 9802.15 лв.

ЗАБЕЛЕЖКА. Въ „непредвидени“ влизатъ и постъпленията за фонда „Savo“ на сума 7632 лв.

Enlanda movado

Sliven. La verda semajno estis festita ĉi tie iom pli malfrue ol en la ceteraj urboj de la lando; ĝi estis organizita de la loka societo „Espero“ kune kun la gimnaziana esp. societo „Radio“ de la 4 ĝis la 11 de decembro. La lastan tagon okazis amuzmateno kun granda sukceso; la malnova samideano D. Jurukov faris impresigan propagandan paroladon. Rezulte malfermiĝis kurso kun 26 partoprenantoj.

Sofio. La 14 de decembro 1927, la Sofiaj esperantistoj kunvenis en la malgranda salono de restoracio „Adamov“ por festi la naskiĝtagon de nia Majstro. Antaŭ longa tablo kovrita de dolĉaĵoj, bonbonoj, glasoj da vino, sandviĉoj k. a. prezentitaj al la samideanoj senpage de ges-roj X. Y. Z. s-ro kapitano Radev mallonge sed elokvente priskribis la grandan verkon de nia Majstro. Post li deklamis St. Daniskov, Maleško Ŝiškov, f-ino Nedelĉeva. Post kotoj de S-ino Ŝiŝmanova, At. D. Atanasov kaj Zah. Zahariev, la festo estis fermata per gajaj kantoj de pligrandiĝinta entuziasmo

ВЕСТИ — SCIIGOJ

De la Kancelario.

— Гумени печати (щемпели съ името и адреса) всъкой есперантистъ може да си поръча чрезъ Съюза; съ два реда текстъ — 4 лв., за всъки последующъ редъ — още по 20 лева; за пощ. разности да се прибавятъ 10 лв. — Само предплатени поръчки се изпълняватъ.

Diversaj.

— At. D. Atanasov, prezidanto de B E A, kore dankas la gesamideojn, kiuj salutis lin okaze de la Nova Jaro.

— Преговаря се съ една мѣстна фирма за изработването на есперантски значки. Поръчката ще се даде отъ Съюза въ съдружие съ Еспер. Коопер. Сдружение и съ г. Сим. Бърдаровъ.

„Sennaciulo“ estas malpermesita: La Ĝenerala Direkcio de la Poŝto, Telegr. kaj Telefonoj per cirkulero № 287/84183 de la 21 XII 1927, publikita en „Telegrafo-poŝtenski izvestija“ de 1. I 1928 malpermesas, konforme kun la decido de la Prokuroro, la enporton kaj la disvastigon en Bulgario de la ĵurnalo „Sennaciulo“, oficiala organo de „Sennacieca Asocio Tutmonda“.

Нашиятъ редакторъ г. Зах. Захариевъ, студентъ по медицина въ Софийския Университетъ, съобщава на своитѣ приятели и познати, че той нѣма нищо общо съ обвинения по убийството на ул. „Лавеле“ въ София неговъ едноименикъ — Зах. Захариевъ, студентъ по медицина въ Германия.

Esperanta Koopera Societo.

En la lasta N-ro (4) de „Bulg. Esperantisto“ pro eraro estas notite, ke S-ro Todor Gospodinov ŝuldas 20 lv. por aliĝkoto; li estas mal nova membro de la Koopera Societo kaj estas paginta tiun kotizon siatempe.

Ц Е А.

— Поради закъснение въ изпращането на съобщенията за презаписване, централата на Ц Е А въ Женева се съгласи да продължи за България срока на премиитъ за порано платилитѣ членове до 15 януарий 1928 г. Който до тая дата включително изпрати вноската си до гл. делегатъ (At. D. Atanasov, София, Оборище 68), има право да получи като премия за frupaginto 2 нумера отъ Tutmonda Biblioteko.

Всѣки, който още не е съобщилъ, кои 2 нумера отъ „Bibli. Tutmonda“ избира като премия, да побърза съ това, з. да може на време да се съобщи въ Женева, кому какво да се прати. Който до 15. I. 1928 г. не съобщи, за него гл. делегатъ ще избере премия по свое усмотрение.

— Напомня се на всички, че вноски, записвания и пр. трѣбва да ставатъ чрезъ гл. делегатъ за страната, а не направо въ Женева. Всички книжа за българскитѣ членове сж пратени до него и, когато въ центъра въ Женева се получи писмо отъ нѣкой членъ въ България, то се връща до гл. делегатъ за изпълнение. По тоя начинъ, вмѣсто ускоряване, прѣжитѣ сношения съ центъра докарватъ закъсняване.

— Много делегати искатъ да получатъ за записани отъ тѣхъ нови членове премия за varbinto. Тая премия не се дава на делегатитѣ, а само на обикновени членове, които съ агитацията за привлечане на нови членове подпомагатъ дейността на делегатитѣ. Привличането на нови членове влиза въ задачитѣ на делегата и не е редно, той да се подтиква къмъ дейность чрезъ премии.

Отъ това да си взематъ бележка всички делегати.

— До 31 декемврий 1927 г. сж записани 98 членове абонати чрезъ главния делегатъ и 5 направо въ Женева, или всичко 103 МА; отъ тѣхъ стари презаписани 65 и нови 38.

Фондъ „Savo de la Asocio“

	лева
Събрани до 15.X.1927 год. всичко	7813
Ст. В. Апостоловъ, с. Саладиново	20
Малешко Шишковъ, София	100
Николчо Богдановъ, Дупница	10
Коста Георгиевъ, Дупница	20
Борисъ Величковъ, София	25
Ст. Стайковъ, София	25
Исакъ Коенъ, Ямболъ	50
Есп. Д-во, Горна-Джумая	70
Събрани отъ курсиститѣ есперантисти при учит. курсъ въ Пловдивъ	100
Райно Курдовъ, с. Сигменъ	20
Т. Андреевъ, с. Сигменъ	20
Есп. Д-во, Айтосъ	64
Ап. Пенчовски, с. Горско Сливово	25
Дим. Янушевъ, Петричъ	50
Георги Андрѣевъ, Петричъ	20
Кирилъ Ив. Узуновъ, Петричъ	20
Б. Ковачевъ, с. Горна-баня, Дупнишко	20
Маринъ Христовъ, София	100
Василъ Шишковъ, Парижъ	108
Ив. и Мария Сарафови, с. Гол.-Село	40
Събрани отъ Милеръ, Пловдивъ	300
Ник. Коцевъ, Рахово	20
Ст. Морареску	15
Г. Станевъ	30
Флоро Ивановъ	20
П. Марковъ	20
Д. Диоловъ	10
Мих. Краевъ	10
Ст. Генковъ	10
В. Герджиковъ	10
Р. Вълчевъ	10
Н. Петковъ	5
Д. Ивановъ	20
Хал. Исмаиловъ	10
Ах. Алиевъ	12
Ст. Бошковъ	10
М. Тончевъ	10
Ст. Георгиевъ	10
И. Д. В.	5
Ст. Минковъ, всички отъ Рахово	30
Дим. Мирчевъ, с. Селановци	10
Кирилъ Алексиевъ с. Козлудуй	50
Георги Кафалиевъ Пловдивъ	300
Хр. Константиновъ, Г. Ореховица	20
Панайотъ Костовъ	20
Хар. Бѣлмустановъ	20

Внесени до 26 XI 1927 Всичко 9243

Съидейници! Спасението на организацията ще зависи отъ силата на фонда. Съ полученитѣ суми веднага се изплащатъ дълговетѣ на Съюза.

Печат. Борисъ А. Кожухаровъ Телеф. 1984 София